

Peter Wohlleben: Het verborgen leven van bomen, A.W. Bruna Uitgevers, 256 blz, €19,99.

socialer dan je denkt

Peter Wohlleben: 'Ik denk dat iedereen, ook al woon je in de stad, wel iets met bomen heeft.' FOTO WERRY CRONE

periodes van droogte en zullen de eerste tweetot driehonderd jaar niet heel snel groeien. Daarna kunnen ze nog vele honderden jaren mee, in tegenstelling tot deze plataan die hooguit driehonderd jaar oud zal worden."

Concurrenten

In het park ziet hij wel meer 'bomenleed'. Hij wijst naar een beuk en een eik die naast elkaar staan. "Je ziet dat de eik bovenin scheef is gegroeid en als het ware buigt voor de dikke zij-

takken van de beuk. Beuken en eiken zijn elkaars concurrenten. Als er een andere beuk naast hem had gestaan, dan had deze beuk waarschijnlijk geen dikke zijtak richting zijn buurman laten groeien. Dan hadden ze samengewerkt."

Bomen die stress ervaren, schreeuwen, zegt Wohlleben. Dat is niet voor het blote oor hoorbaar. "Onderzoekers van het Zwitserse onderzoeksinstituut voor bos, sneeuw en landschap hebben ontdekt dat als bomen erge dorst

hebben, ze ultrasone trillingen voortbrengen. Zij verklaren die trillingen doordat de sapstroom naar de bladeren wordt onderbroken. Dat is een mechanische verklaring, maar ik denk dat er best nog een andere verklaring kan zijn. Wellicht waarschuwen bomen op deze manier hun vrienden elders voor de naderende droogte."

Wohlleben, die verder niet zweverig of boomknuffelig overkomt, wijst erop dat hoewel er al veel onderzoek naar het gedrag van bomen

Straatkinderen

Bomen in straten en parken hebben het volgens bomenkenner Peter Wohlleben zwaar en zullen daarom nooit oud worden. In zijn boek noemt hij ze daarom straatkinderen. "Hun wortels worden begrensd en soms afgekapt", vertelt hij. "Onder de harde, aangestampde trottoirs en wandelpaden wordt de grond niet belucht en houdt deze minder goed vocht vast. Daarnaast moeten bomen in de winter het opstuiwend strooizout zien te verwerken én de ontlasting van al die honden die hun pootje tegen hun bast optillen. Te veel urine kan de bast stukbijten. Bovendien staan veel bomen 's nachts in het licht van straatlantaarns. Daardoor wordt hun nachtrust verstoord en dat leidt tot stress. Voor mensen is groen in de stad prettig, maar voor bomen is het stadsleven geen pretje."

'We weten dat appelbomen het aantal dagen met warm weer tellen voordat ze gaan bloeien, maar hoe doen ze dat?'

is gedaan, er ook nog veel is wat we niet weten. Wohlleben: "Want hoe kan het dat bomen een geheugen en een lerend vermogen hebben? Waar zitten de hersens? We weten dat appelbomen het aantal dagen met warm weer tellen voordat ze gaan bloeien, maar hoe doen ze dat?"

De boswachter vindt de kennis die er nu al is over bomen en hun gevoelsleven voldoende om bossen met respect te behandelen. In zijn bos kiest hij daarom zorgvuldig welke bomen geveld worden. Zware machines die de grond te veel platstampen, zijn er verboden. Ook heeft hij enkele reservaten in zijn bos ingericht waar de bomen helemaal niet worden gestoord en als het goed is honderden jaren oud kunnen worden. "In Europa zijn er amper oerbossen over. Uit onderzoek in Canada weten we dat oude bomen een belangrijke rol spelen in de bemesting van het bos."

Ecovriendelijk bosbeheer is volgens hem financieel aantrekkelijk. "De kosten zijn lager, en het hout levert meer op. Niet voor niets komen er nu niet alleen meer bezoekers naar mijn bos, maar ook steeds meer bosbeheerders die meer over mijn aanpak willen horen. Ik ben blij dat het succes van het boek dat heeft opgeleverd."